

In gesprek over de toekomst van het landelijk gebied

Programma Landelijk Gebied
Fase 3

Oktober 2024

Open Kaart
co-creatie van de leefomgeving

Colofon

Opdrachtgever Programma Landelijk Gebied
Gemeente Voorst

Contactpersoon
Paulien Dekker
p.dekker@voorst.nl

In gesprek over de toekomst
van het landelijk gebied van de gemeente Voorst
Open Kaart

Contactpersoon
Hanneke Stenfert
hanneke@deopenkaart.nl

Open Kaart
co-creatie van de leefomgeving

Oktober 2024

Inhoud

<i>Inleiding</i>	
In gesprek over de toekomst van het landelijk gebied	5
<i>In gesprek over...</i>	
Water en bodem	9
Voorst als groene hart	13
Landbouw	21
Dorpen en erven	27
Recreatie	33
Duurzame energie	39
Het middengebied van gemeente Voorst	45
<i>Vervolgstappen</i>	
De uitwerking van het Programma Landelijk Gebied	51

In gesprek over de toekomst van het landelijk gebied

Op verschillende plekken in de gemeente gingen we dit voorjaar en najaar in gesprek met inwoners over de toekomst van het landelijk gebied. Er komt veel op het platteland af. Om de kwaliteiten van de landelijke gemeente Voorst te behouden en te versterken, moeten bewuste keuzes gemaakt worden. Daarom maakt de gemeente een Programma Landelijk Gebied. Dit Programma schetst een toekomstbeeld voor het landelijk gebied van gemeente Voorst en wordt gemaakt met de inbreng van mensen in en om het Voorster buitengebied. Dit document beschrijft waar we met inwoners over gesproken hebben en wat men ons heeft meegegeven.

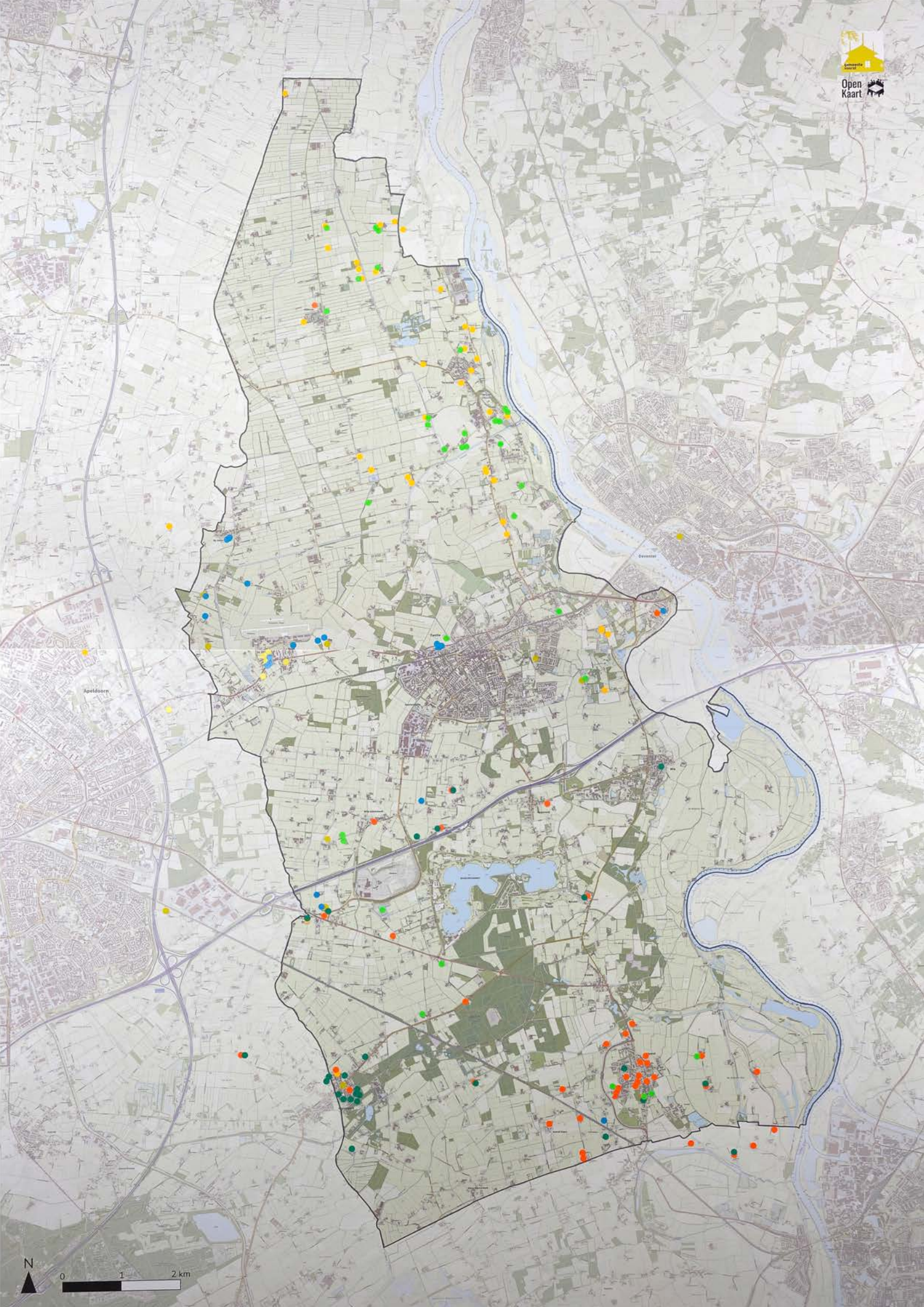
Wat vooraf ging

Het gesprek met inwoners over de toekomst van het landelijk gebied is voorbereid met inbreng van inwoners en lokale experts. In de **eerste fase** van de ontwikkeling van het Programma Landelijk Gebied brachten we op basis van interviews met ruim 60 mensen in en rond gemeente Voorst in beeld wat er in het landelijk gebied speelt. Er kwamen 7 hoofdopgaven voor het buitengebied naar voren:

- Hoe houden we meer rekening met **water en bodem**?
- Hoe versterken we gemeente **Voorst als groene hart**?
- Hoe bieden we perspectief voor de **landbouw**?
- Hoe behouden we de waarde van **dorpen en erven** voor het landelijk gebied?
- Welke kansen zijn er om **recreatie** in de gemeente Voorst te verbeteren?
- Waar en hoe maken we meer ruimte voor **duurzame energie**?
- In het **middengebied** van gemeente Voorst komt veel samen: hoe ziet de toekomst er hier uit?

In de **tweede fase** is vervolgens informatie voor elk van deze opgaven op een rij gezet. Dit betrof kennis over bijvoorbeeld het watersysteem of grondgebruik in gemeente Voorst, maar daarnaast ook kaders, in de vorm van huidig beleid of verwacht beleid vanuit provincie of Rijk.

De informatie is verzameld met de hulp van lokale experts en ervaringsdeskundigen. Zo hebben het waterschap en Vitens bijvoorbeeld informatie verschaft over waterbeheer en drinkwater; hebben lokale energiecoöperaties hun ervaringen gedeeld over duurzame energie; hebben dorpsbelangenorganisaties geholpen informatie over de dorpen scherp te krijgen; en hebben zowel experts uit de agrarische sector als agrariërs zelf bijgedragen aan een beter beeld van de opgaven voor de landbouw in gemeente Voorst.

Bijeenkomsten ronde 1: wat is belangrijk voor de toekomst van het landelijk gebied?

Vervolgens zijn alle inwoners van gemeente Voorst uitgenodigd om mee te denken over de toekomst van het landelijk gebied van Voorst (**fase 3**). In de eerste ronde bijeenkomsten, in het voorjaar, hebben we inwoners gevraagd hun ervaringen te delen met betrekking tot de 7 opgaven. Zo konden we toetsen of de uitdagingen die uit de interviews in fase 1 naar voren kwamen ook breder werden herkend en erkend. Daarnaast hebben we mensen gevraagd wat ze ons willen meegeven voor de toekomst van het buitengebied. Wat vinden ze belangrijk? Waar moeten we rekening mee houden?

Bijeenkomsten ronde 2: meedenken over dilemma's

Met de inbreng van inwoners hebben we vervolgens voor elke opgave verschillende denkrichtingen voor de toekomst gemaakt. De denkrichtingen hebben elk eigen voordelen en consequenties. Zo werd scherper gemaakt wat er te kiezen valt, maar ook wat de consequenties van deze keuzes zijn. In de tweede ronde bijeenkomsten, georganiseerd in het najaar, vroegen we inwoners hun advies te geven over deze dilemma's. Welke richting heeft de voorkeur? En welke juist niet? Waarom?

Naast de 6 fysieke bijeenkomsten konden inwoners ook meedenken via het digitale inwonerspanel van de gemeente Voorst. Hier hebben zo'n 600 mensen gebruik van gemaakt. Ook deze digitale inbreng hebben we meegenomen in de voorbereiding van de denkrichtingen.

Zorgvuldige afwegingen

Inwoners die de bijeenkomsten bezochten, namen ruim de tijd om zorgvuldige afwegingen te maken en hun blik op de toekomst weloverwogen mee te geven. Dit heeft geleid tot een rijke opbrengst aan adviezen voor de toekomst van het landelijk gebied. Het gesprek met inwoners heeft ons een waardevolle inkijk gegeven in wat voor inwoners van waarde is, waar men het over eens is en waarover niet, waar prioriteiten liggen en welke keuzes wel of juist niet gewaardeerd worden.

Volgende stap: de uitwerking van het Programma Landelijk Gebied

Met deze brede, diverse blik gaan we daadwerkelijk aan de slag met het maken van een Programma Landelijk Gebied. In dit Programma vatten we een visie voor ons landelijk gebied, vertaald in ambities en mogelijke concrete maatregelen. Een conceptversie van het Programma Landelijk Gebied wordt in november 2024 besproken met de gemeenteraad. Ook inwoners en eerder betrokken lokale experts nodigen we vervolgens weer uit om te reageren op het conceptprogramma. Met deze feedback zetten we de puntjes op de i en werken we toe naar een Programma Landelijk Gebied waar gemeente en inwoners van het landelijk gebied samen mee vooruit komen.

Afbeelding: inwoners die de bijeenkomsten bezochten, plakten een sticker op de plek waar ze vandaan komen. De bijeenkomsten in het voorjaar vonden plaats in Terwolde, Teuge en Voorst. De bijeenkomsten in het najaar vonden plaats in Terwolde, Teuge en Klarenbeek.

De gemeente komt
komst er hier uit?

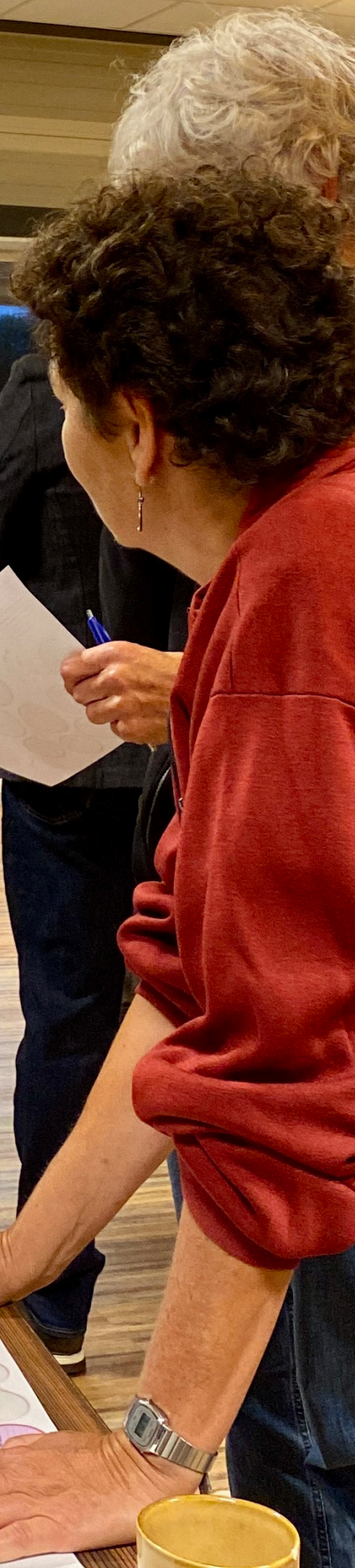
en daardoor
de ruimte maakt het
es van kwaliteiten.

ied niet aan de
g. Elke toekomstige
met het versterken van

Overzicht van de bestaande
landbouwgebieden

Ontwerp
landbouwgebieden

Bestaande
landbouwgebieden

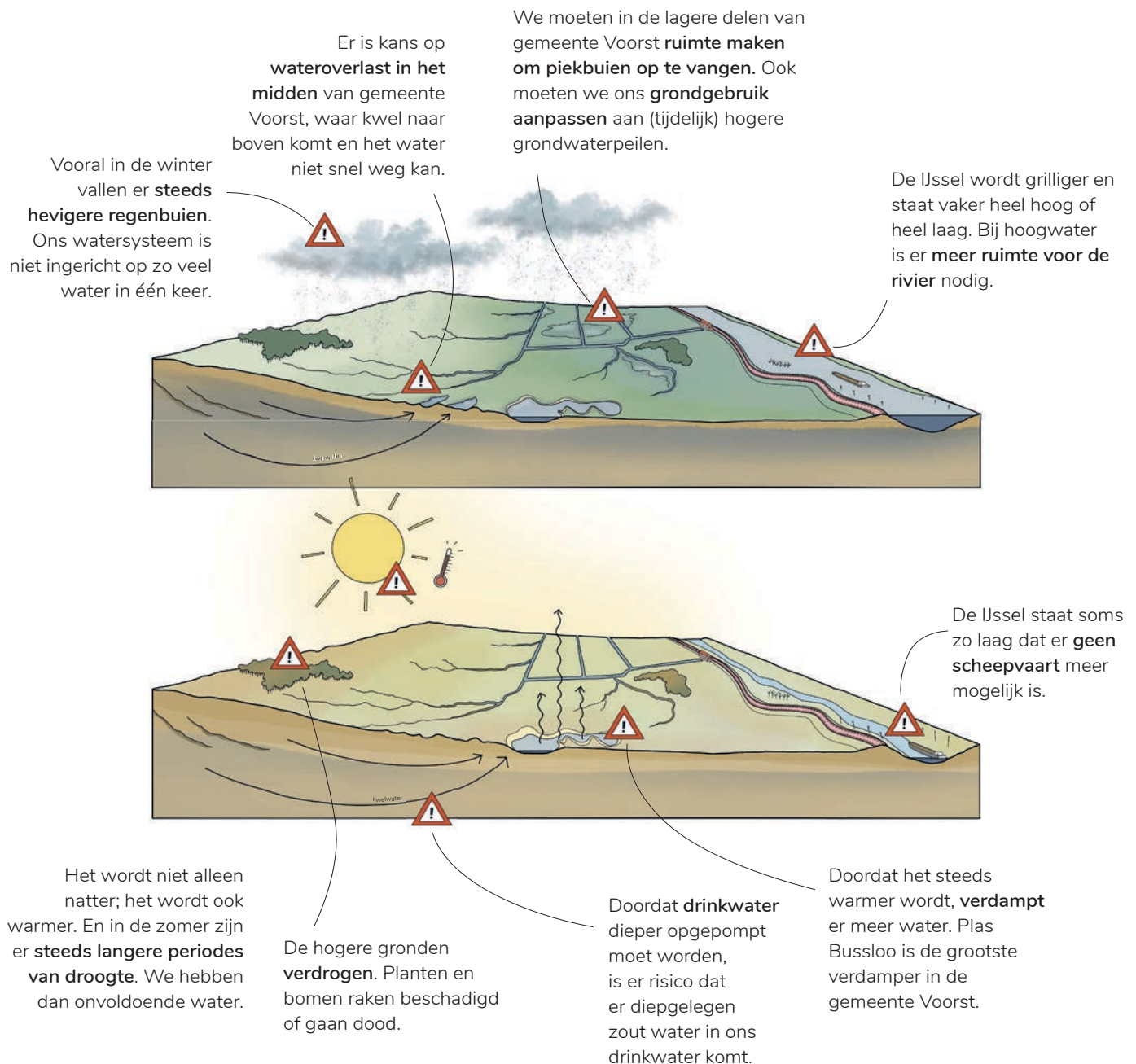

In gesprek over...

Water en Bodem

Hoe houden we meer rekening met **water en bodem**?

We hebben vruchtbare grond, droge voeten en schoon drinkwater nodig om te leven. Omdat het klimaat verandert, moeten we méér rekening houden met water en bodem om de basis van ons bestaan te behouden.

Inwoners over de opgave water en bodem

Vanwege klimaatverandering moeten we meer aandacht besteden aan water en bodem. Want er zullen in de toekomst steeds hevigere regenbuien vallen en langere periodes van droogte zijn. Om te verkennen wat dit betekent voor de gemeente Voorst, hebben we inwoners gevraagd naar hun ervaringen met het watersysteem en de bodem en welke adviezen zij ons willen meegeven voor de toekomst.

Hoe ervaar jij water in jouw omgeving? Welke uitdagingen zie je?

- De IJssel wordt als kwaliteit genoemd, “de mooiste rivier van Nederland”. Men ziet daarnaast ook dat het waterpeil in de IJssel meer fluctueert dan vroeger.
- Een deel van de inwoners ervaart geen **overlast** op het gebied van water en ziet dus ook geen specifieke uitdagingen. Andere inwoners ervaren juist wel overlast, waaronder natte kruipruimtes rondom Teuge.
- **Onderhoud/beheer** is een thema dat sterk leeft. Enerzijds pleiten inwoners voor minder onderhoud, ter versterking van ecologie. Anderzijds pleiten mensen voor meer/beter onderhoud, omdat beheer van huidige waterberging of natuurvriendelijke oevers volgens hen te wensen over laat. Sloten en duikers moeten open gehouden worden, zo geven ze bijvoorbeeld aan.
- Inwoners zijn zich ondanks beperkte ervaringen van overlast toch behoorlijk **bewust van de noodzaak** om meer rekening te houden met water en bodem. Zo geven inwoners bijvoorbeeld aan dat we moeten leren omgaan met nattere gronden, dat we water op hogere delen moeten vasthouden en meer rekening moeten houden met water in de keuze waar woningen gebouwd worden.

Wat moet er gebeuren om in de toekomst goed met water en bodem om te gaan?

- Meerdere inwoners geven aan dat het belangrijk is **water beter vast te houden in tijden van droogte**. Op de grote schaal in de bodem op de hogere gronden, door water minder snel af te voeren en door de sponswerking van de bodem te verbeteren. Maar ook op de kleinere schaal, door tuinen te ontharden, het gescheiden rioolsysteem uit te breiden en regentonnen aan te bieden.
- Diverse cultuurhistorische (water)elementen worden benoemd als **kans om meer water te bergen en vast te houden**. Zoals het in ere stellen van sloten die vroeger gedempt zijn en het herstellen van gedempte kolken. Ook de Kraagraaf wordt specifiek genoemd als kans om meer water te bergen. Bij deze maatregelen wordt ook regelmatig de link met verbetering van de biodiversiteit gelegd.
- Enkele inwoners noemen dat het **waterbeheer flexibeler kan inspelen op weersvoorspellingen**. Op tijd beginnen met water vasthouden bij verwachte

droogte, maar bij verwachte natte periodes ook al op tijd beginnen met afvoeren. Sommige inwoners noemen aanvullend dat het nuttig is meer stuwen aan te leggen om het waterpeil beter te kunnen reguleren.

- Ook wordt de link met de landbouw gelegd. Om de bodem- en waterkwaliteit te verbeteren, pleiten enkele inwoners voor het stoppen van het **gebruik van kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen**. Andere inwoners reageren op deze stelling door aan te geven dat mindering inderdaad nodig is, maar een geheel verbod niet wenselijk is, omdat beperkt gebruik het verschil kan maken tussen een succesvolle oogst en een verloren oogst. Groene middelen als het kan, chemisch als het echt moet
- Aansluitend hierbij wordt gepleit voor het **stimuleren van biologische landbouw**, ter verbetering van bodem- en waterkwaliteit. Een inwoner vult deze opmerkingen aan door te pleiten voor minder polarisatie tussen gangbare en biologische landbouw; de toekomst ligt in een combinatie van beiden; men kan leren van elkaar.
- Agrariërs moeten **financiële compensatie krijgen voor blauwe diensten**; de boer als beheerder van het watersysteem noemen enkele inwoners als een belangrijke schakel voor de toekomst.

Inwoners over de denkrichtingen voor water en bodem

Op basis van de input van inwoners tijdens de eerste bijeenkomsten hebben we drie denkrichtingen voor de toekomst ontwikkeld. Deze denkrichtingen laten zien welke kansen er zijn, maar ook welke consequenties dit heeft. In een tweede ronde van bijeenkomsten vroegen we inwoners ons advies te geven: welke richting spreekt je het meest aan en waarom?

Denkrichtingen in het kort

Drie denkrichtingen lieten elk op eigen wijze zien op welke manier we meer rekening kunnen houden met water en bodem in de gemeente Voorst. Denkrichting 1 legt het accent bij zelfbeheer van inwoners en ondernemers. Dit geeft vrijheid, maar betekent ook dat iedereen een verantwoordelijkheid draagt voor goed waterbeheer. In de 2e richting zit de overheid juist vooral aan de knoppen. Zo zijn grotere (technische) ingrepen in landschap en watersysteem mogelijk. De 3e richting gaat uit van werken met de natuur. De natuur wordt zo veel mogelijk ingezet voor waterbeheer. Lage gronden worden bijvoorbeeld gebruikt voor waterberging. Dit betekent dat niet alles overal meer kan.

Hoe houden we meer rekening met **water en bodem**?

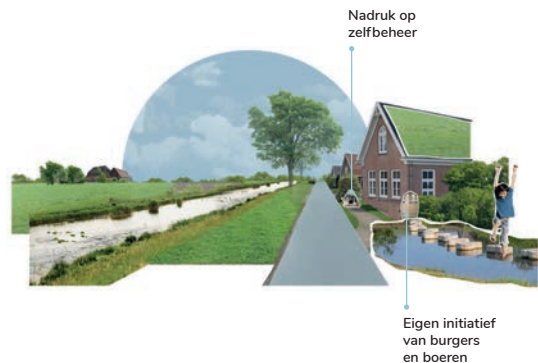
Water en bodem zijn bepalend geweest voor hoe Voorst er uitziet. En zijn nog steeds de basis voor alle ruimtelijke functies in gemeente Voorst. Nu het klimaat verandert, moeten we **meer rekening houden met water en bodem** dan dat we afgelopen tientallen jaren hebben gedaan. **Als we niets doen, ontstaan er problemen** zoals wateroverlast en verdroging.

Ambitie voor de toekomst

Als gemeente zien we graag dat het watersysteem van gemeente Voorst zo wordt ingericht dat het met de gevolgen van klimaatverandering om kan gaan. We **gebruiken hiervoor de logica van het Voorster landschap**.

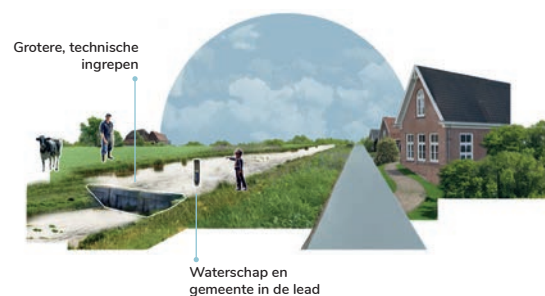
Richting 1: Iedereen is waterbeheerder

- Boeren en andere inwoners kennen de logica van het landschap het beste. Zij weten precies waar het snel nat of juist droog is. Richting 1 gaat daarom uit van een toekomst waar vooral wordt ingezet op **zelfbeheer**.
- Waterschap en gemeente zorgen voor de basis, maar richten zich daarnaast vooral op het **faciliteren van initiatieven** van burgers en boeren om het landschap klimaatadaptief te maken.
- De nadruk op zelfbeheer en initiatief betekent ook een nadruk op **eigen verantwoordelijkheid**. Dit geeft **vrijheid**, maar betekent ook dat je vooral **zelf in actie moet komen** om goed voorbereid te zijn op de toekomst.

Richting 2: Overheid aan de knoppen

- Richting 2 legt het **initiatief** voor klimaatadaptatie juist **vooral bij waterschap en gemeente**. Zij krijgen alle ruimte om het watersysteem robuust genoeg te maken voor het klimaat van de toekomst.
- **Grotere ingrepen** zijn mogelijk op deze manier. **Voor elk type landschap** in de gemeente Voorst bedenken de gemeente en het waterschap wat er nodig is en hoe water en bodem meer ruimte moeten krijgen. Dit kan een andere inrichting van een deel van het landschap zijn, maar kunnen ook technische maatregelen zijn.
- Doordat overheden meer regie hebben, kunnen ze meer **garanties** geven wat betreft risico op wateroverlast en droogte.

Richting 3: Werken met de natuur

- In de 3^e richting bereidt Voorst zich voor op de toekomst door vooral naar de logica van het **oorspronkelijke, natuurlijke watersysteem** te kijken. Hiermee wordt het watersysteem van vóór het in cultuur brengen van het landschap bedoeld.
- Dit betekent dat water meer ruimte krijgt op plekken waar het van nature naartoe stroomt. Lage delen zijn vaker en langer nat. Dit heeft als gevolg dat **niet alles overal meer kan**. Sommige gronden zijn regelmatig te nat voor de landbouw. Ook is het niet handig om op deze natte gronden woningen te bouwen. De gemeente wijst gebieden aan waar niet meer gebouwd mag worden vanwege de kans op wateroverlast in de toekomst.
- Waterschap en gemeente zetten in op oplossingen om **natuurlijke waterlopen te herstellen**. **Natuur wordt zo veel mogelijk ingezet voor natuurlijk waterbeheer**. Grondeigenaren worden ook gestimuleerd in te zetten op natuurlijke waterberging bij veel regen en vertraagde waterafvoer bij langdurige droogte.

Het advies van inwoners m.b.t. water en bodem

- Inwoners zijn het er vrijwel allen over eens dat de basis van het waterbeheer in handen moet zijn van de overheid (richting 2). Gemeente en waterschap moeten er samen voor zorgen dat we meer rekening houden met water en bodem.
- Want deze opgave is te groot om bij individuele inwoners en ondernemers neer te leggen, zo geven ze aan bij richting 1. Sturing vanuit het algemeen belang is noodzakelijk om problemen door botsende individuele belangen te voorkomen.
- Maar, zo wordt er bij gezegd, er moet wel ruimte zijn voor inspraak door en samenwerking met inwoners, boeren en andere ondernemers.
- Een deel van de inwoners waardeert richting 1, omdat ze de kennis en ervaring van boeren en andere grondeigenaren als onmisbaar zien voor lokaal waterbeheer op maat. Door actief met inwoners samen te werken, kan het waterbeheer preciezer en beter afgestemd worden dan dat dit enkel hoog over wordt gedaan.
- Bij richting 3 zien we, net als bij richting 1, uiteenlopende geluiden. Veel inwoners geven aan dat ze het een goed idee vinden om meer naar het natuurlijke watersysteem en de logica van het landschap te kijken om meer ruimte voor water en bodem te maken. Werken met de natuur is beter dan vechten tegen de natuur, zo geven ze aan.
- Bezwaren die worden aangedragen gaan over de balans tussen ruimte voor natuur en de behoefte aan ruimtegebruik door de mens. De ruimte is schaars, dus is het wel handig om sommige gronden af te schrijven als het gaat om wonen, landbouw etc.? Ook vragen sommigen zich af of ons watersysteem niet al zodanig is aangepast, dat terug naar het natuurlijke watersysteem van (heel) vroeger ons niet voldoende helpt. Ze pleiten voor een combinatie van richting 3 met elementen uit richting 1 en 2.

In gesprek over...
het groene hart

Hoe versterken we gemeente Voorst als groene hart?

Het groene hart tussen de steden, dat is onze kwaliteit. Maar er zijn allerlei andere functies die óók om ruimte vragen, zoals wonen of bedrijvigheid. We hebben een stevige landschappelijke basis nodig om het groene hart te behouden.

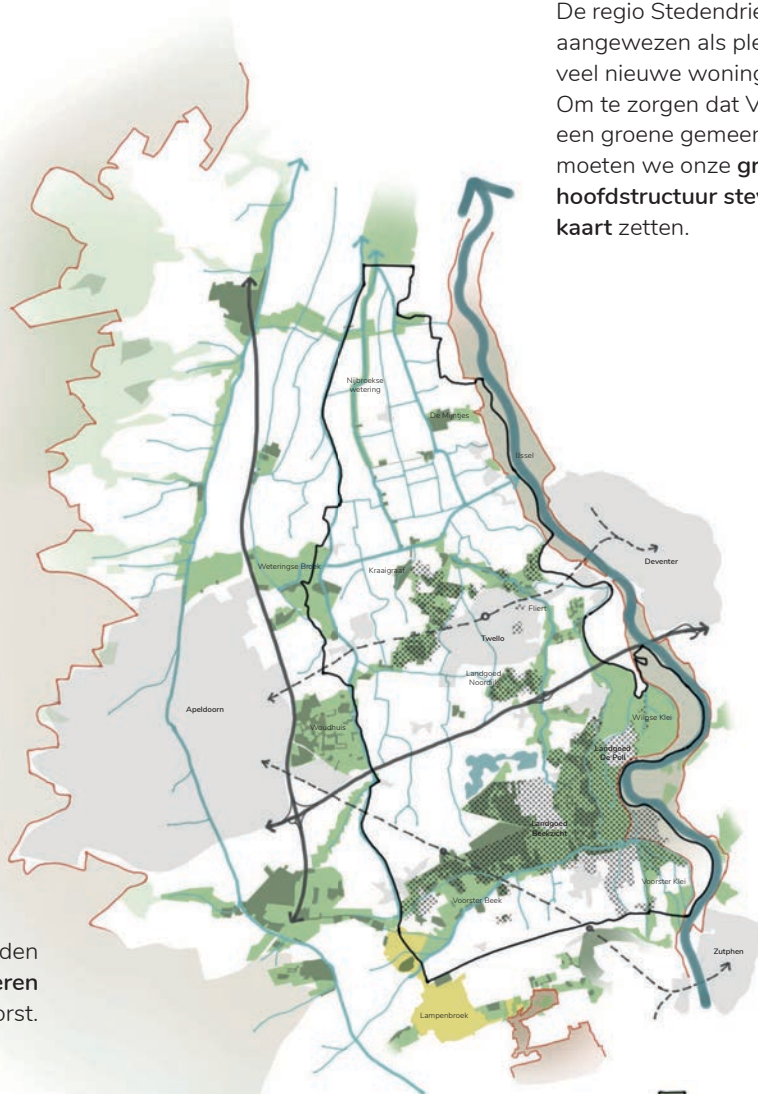
De regio Stedendriehoek is aangewezen als plek voor veel nieuwe woningen. Om te zorgen dat Voorst een groene gemeente blijft, moeten we onze **groene hoofdstructuur stevig op de kaart zetten**.

Er is steeds meer aandacht voor **ecologische waarden in agrarisch landschap**. Zo heeft het Rijk het streven om 10% van het landschap in te zetten als **'groenblauwe dooradering'**. Dat zijn groenstroken en natuurvriendelijke oevers die met elkaar een netwerk vormen.

De natuur in gemeente Voorst is vaak **gekoppeld aan water**, zoals de Fliert, de Voorster Beek en natuurlijk de IJssel.

Ook is er natuur te vinden **rondom de landgoederen** in gemeente Voorst.

Het is de uitdaging om gemeente Voorst als groene hart waar nodig te **versterken** en van goede **kwaliteit te houden** in de toekomst.

- Gelders Natuurnetwerk (GNN)
- Natura 2000
- Groene Ontwikkelzone (GO)
- Natuur in ontwikkeling
- Landgoederen

Inwoners over de opgave het groene hart.

Voorst is het groene hart tussen de steden en daar moeten we zuinig op zijn, daar zijn inwoners het over eens. Maar hoe gaan we om met de groene kwaliteiten van ons buitengebied in de toekomst? We vroegen inwoners hierover mee te denken.

Wat vind jij van het landschap en de natuur in jouw omgeving?

- Het **open karakter**, het coulisselandschap, de diversiteit in landschappen en de ruimte tussen de dorpskernen worden sterk gewaardeerd.
- Inwoners geven aan dat plekken als de Voorster en Wilpse klei **unieke gebieden** zijn.
- Het **(rustig) kunnen recreëren in dit landschap** wordt ook gewaardeerd.
- Inwoners doen de sterke **oproep het groene karakter van de gemeente Voorst te behouden**, zeker in het licht van de verstedelijking rondom gemeente Voorst.
- Eén inwoner noemt het landschap **eentonig** en te grootschalig.

Welke landschappelijke elementen vind jij belangrijk? En wat kan er verbeterd worden aan het landschap van gemeente Voorst?

- Inwoners pleiten ervoor de **groene kwaliteiten van Voorst te behouden en te beschermen**. Behoud van het groene karakter is een **sterk verbindend onderwerp**.
- De actuele **verstedelijkingsopgave** wordt namelijk **als bedreiging ervaren** van dit groene karakter. Leg de groene kwaliteiten (openheid, water, natuur) zó vast dat je voorkomt dat het landschap dichtgebouwd wordt. Behoud en versterk **Voorst als groene buffer** tussen de steden, zo geven inwoners aan. Verbind bestaande natuurgebieden met elkaar bijvoorbeeld.
- Deze groene buffer is niet alleen belangrijk voor de leefbaarheid, maar ook nuttig bijvoorbeeld als **bron voor klimaatadaptatie**.
- Een deel van de inwoners geeft aanvullend aan dat de groene kwaliteiten van Voorst nog wel wat beter kunnen. **Groen is niet vanzelfsprekend van hoge ecologische waarde**; zorg voor meer biodiversiteit.
- Waardevolle landschappelijke elementen die ter versterking van het landschap worden genoemd zijn:
 - **Houtwallen, singels** en (meidoorn)**hagen** als afscheiding tussen kavels en percelen, langs wegen en t.b.v. inpassing van agrarische erven

- Bosgebieden, waaronder **voedselbossen**
 - **Kruidenranden** langs akkers en in bermen
 - **Bloemenvelden**
 - Het Veluwewater in de **beken**
- Een enkele inwoner geeft aan dat deze landschappelijke elementen bij voorkeur in (eigen) tuinen gepland worden; niet (alleen) op agrarische gronden.
 - Eén inwoner geeft aan dat als er meer houtwallen en (hakhout)bosjes komen, het wenselijk is een stookvergunning gratis te maken. (combinatie van nut en lust).
 - De landschappelijke elementen worden ook genoemd in de context van het **inpassen of verbergen van minder fraaie functies**, zoals bedrijvigheid. In aanvulling op eerder genoemde landschappelijke elementen wordt ook **kleinschalig agrarisch landschap** gewaardeerd als onderdeel van de groene buffer van Voorst. Inwoners noemen natuurinclusieve landbouw en natuurlijk agrarisch beheer.
 - Het landschap en de natuur worden niet alleen als pijlers van de identiteit gezien, maar ook als peilers van de Voorster **economie** benoemd. Het landschap is de basis van **boerenbedrijven, recreatie en duurzaamheid**. Deze economische sectoren kunnen elkaar versterken, ondersteun dit als gemeente.
 - In aanvulling op behoud van het groen wordt genoemd dat ook binnen Voorst woningbouw het beste bij bestaande woningbouw gedaan kan worden, om **versplintering van het landschap te voorkomen**.
 - Enkele inwoners pleiten voor het meer toegankelijk maken van het landschap in de vorm van nieuwe wandelpaden. Een andere inwoner geeft juist aan dat het beter zou zijn als meer gebieden niet toegankelijk zouden zijn om de natuur te beschermen.
 - Verder worden (nieuwe) **landgoederen** genoemd als potentiële stimulans voor meer biodiversiteit, door bijvoorbeeld eisen te stellen aan (ecologisch).

Inwoners over de denkrichtingen voor Voorst als groene hart

Op basis van de input van inwoners tijdens de eerste bijeenkomsten hebben we drie denkrichtingen voor de toekomst ontwikkeld, ook voor Voorst als groene hart. Deze denkrichtingen laten zien welke kansen er zijn, maar ook welke consequenties dit heeft. In een tweede ronde van bijeenkomsten vroegen we inwoners ons advies te geven: welke richting spreekt je het meest aan en waarom?

Afbeelding: poster met denkrichtingen, gebruikt tijdens de tweede ronde bijeenkomsten

Hoe versterken we gemeente Voorst als **groene hart**?

Gemeente Voorst is een **groen gebied tussen de steden**. De groei van deze steden geeft druk op het landelijk gebied van gemeente Voorst.

Ambitie voor de toekomst

We willen ervoor zorgen dat het groene karakter van gemeente Voorst zó **verankerd** is, dat Voorst ook in de toekomst groen blijft. Belangrijk hiervoor is dat niet alleen de inwoners van Voorst, maar **ook de steden rondom ons het nut van het groene hart zien**. Bijvoorbeeld doordat het een onmisbare rol speelt in ontspanning of lokale voedselvoorziening.

Het groene hart van de toekomst bestaat uit natuur, maar ook uit agrarisch landschap. We zien graag dat gemeente Voorst **hét voorbeeld is dat laat zien dat natuur en landbouw goed samen kunnen gaan**.

Richting 1: Focus op bestaande natuur

- Richting 1 stelt: we hebben in Voorst **alle elementen al in huis** voor een stevig groen hart. De inzet voor de toekomst is daarom vooral het **versterken van de bestaande natuur**;
- en het **verbeteren van de ecologische en landschappelijke waarde van het agrarisch landschap**.
- Het inzetten op versterking van het bestaande betekent dat er **niet veel nieuwe natuur** gerealiseerd hoeft te worden.

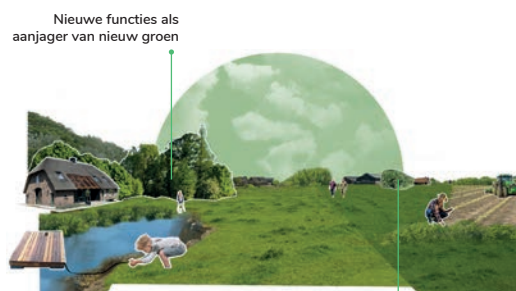

Verbeteren van bestaande natuur

Verbeteren van ecologische waarde van landbouwgronden

Richting 2: Natuur in combinatie met nieuwe initiatieven

- In richting 2 wordt gemeente Voorst als groene hart versterkt door de **ontwikkeling van natuur in combinatie met diverse (nieuwe) functies**.
- In Voorst komen allerlei functies samen die soms **conflicteren**. **Natuur en landschap worden ingezet daar waar botsende elementen elkaar raken**. Zo kunnen uiteenlopende functies toch samengaan. Denk aan natuur rondom bedrijventerreinen, rondom grote boerenbedrijven en als buffer rondom nieuwe woningen.
- De verantwoordelijkheid voor aanleg van deze nieuwe natuur ligt vooral bij **initiatiefnemers**. Als iemand wil bouwen, moet diegene ter plekke ook het landschap en de biodiversiteit versterken.

Nieuwe functies als aanjager van nieuw groen

Natuur als buffer tussen botsende functies

Richting 3: Forse uitbreiding van natuurstructuur

- Richting 3 stelt dat natuur en landschap het grootste kapitaal van gemeente Voorst zijn. Er wordt daarom ingezet op **flinke uitbreiding van het natuurnetwerk**. Zo krijgt de **groene structuur** van Voorst **meer samenhang**. De gemeente en inwoners zijn samen aan zet om ervoor te zorgen dat de natuur wordt uitgebreid.
- De uitbreiding van natuur maakt Voorst als groene hart zo sterk dat het een **tegenhanger van de regionale schaalsprong in woningbouw** wordt. Voorst wordt **ook door de stedeling gekoesterd als oase**, waardoor iedereen het erover eens is dat we er zuinig op moeten zijn.
- De consequentie van de ontwikkeling van meer natuur is dat er **minder grond beschikbaar is voor andere functies**, zoals landbouw.

Groen hart als tegenhanger van verstedelijking

Uitbreiding van natuurnetwerk

Denkrichtingen in het kort

Drie denkrichtingen lieten elk op eigen wijze zien op welke manier we meer rekening kunnen houden met water en bodem in de gemeente Voorst. Denkrichting 1 legt het accent bij zelfbeheer van inwoners en ondernemers. Dit geeft vrijheid, maar betekent ook dat iedereen een verantwoordelijkheid draagt voor goed waterbeheer. In de 2e richting zit de overheid juist vooral aan de knoppen. Zo zijn grotere (technische) ingrepen in landschap en watersysteem mogelijk. De 3e richting gaat uit van werken met de natuur. De natuur wordt zo veel mogelijk ingezet voor waterbeheer. Lage gronden worden bijvoorbeeld gebruikt voor waterberging. Dit betekent dat niet alles overal meer kan.

Het advies van inwoners m.b.t. het groene hart

- Richting 2 is het meest onomstreden: relatief veel mensen zien hier de voordelen van in. Enerzijds biedt deze richting de mogelijkheid voor initiatieven, anderzijds geeft het de kans om de natuur te versterken.
- Wel wordt als zorg benoemd dat deze aanpak mogelijk 'eilanden' creëert met te weinig ruimtelijke samenhang. Ook geven sommige inwoners dat het een onzere richting is, omdat de eventuele initiatieven nog onduidelijk zijn. Deze kunnen goed uitpakken, maar ook nadelig zijn voor de leefbaarheid van de gemeente.
- Onder inwoners met een boerenbedrijf wordt richting 1 vaker als voorkeur aangegeven. Er wordt benoemd dat er voldoende natuur in de omgeving is en het nu al veel zorg vraagt om de bestaande natuur goed te houden. Ook wordt benoemd dat we landbouw als natuur kunnen gaan zien.
- Als kanttekening noemen enkele inwoners dat deze richting onvoldoende ambitieus is om klimaatdoelen te halen.
- Richting 3 is relatief veel als voorkeur benoemd, maar zien we bij deze richting juist ook meer bezwaren. De mensen die de voorkeur geven aan deze richting geven aan dat Voorst in de Stedendriehoek wordt gezien als het groene hart, om dit te behouden is het goed om de natuur ook echt op nummer één te zetten. Er is in de afgelopen jaren te veel natuur verloren gegaan. Het terugbrengen van natuur biedt de meeste waarde voor inwoners en omliggende stedelingen, zo geven ze aan.
- Anderzijds wordt er bevestigd wie het onderhoud op zich neemt, er is zorg dat het allemaal bij de boeren terecht komt, die al steeds meer taken rond om landschap en natuur krijgen. Ook wordt er zorg geuit over de leefbaarheid van het gebied voor toekomstige inwoners. Er wordt benoemd dat de inrichting van de natuur niet de woningbouwplannen van inwoners mogen beperken.

In gesprek over...
landbouw

Hoe bieden we perspectief voor de landbouw?

Landbouw hoort bij de gemeente Voorst. Tegelijkertijd neemt de druk op landbouwgrond toe door bijvoorbeeld woningbouw en duurzame energie. En er wordt meer verwacht van boeren zoals natuurvriendelijk beheer, klimaatadaptatie en stikstofvermindering. We moeten op zoek naar nieuw perspectief voor boeren in de gemeente Voorst.

Om ook in de toekomst een vruchtbare bodem, schoon water en een divers landschap te hebben, moeten we kijken naar duurzamere landbouw.

Boeren die hun bedrijfsvoering willen **extensiveren** hebben daarvoor vaak **meer landbouwgrond** nodig. Maar ook voor bijvoorbeeld wonen of energie wordt al snel naar landbouwgrond gekeken.

Er is een **nieuwe blik** op de toekomst van de landbouw in gemeente Voorst nodig om zorgvuldige afwegingen te kunnen maken.

Inwoners over de opgave landbouw

Landbouw is onlosmakelijk verbonden met het landelijk gebied van gemeente Voorst. We vroegen inwoners, waaronder ook boeren, naar hun blik op de toekomst van de landbouw in de gemeente Voorst.

Wat betekent landbouw voor de gemeente Voorst volgens jou?

- Inwoners zien landbouw als **kenmerkend en kleurbepalend** voor gemeente Voorst. De boeren zijn een belangrijk onderdeel van de landelijke gemeente die Voorst is; het zit in het DNA en de cultuur(historie) van Voorst. Landbouw heeft het landschap gevormd.
- Het **agrarische landschap** biedt een aantrekkelijke aanblik, rust en ruimte voor recreatie.
- De landbouw voorziet in voedsel; **(lokale) voedselvoorziening** is belangrijk voor de toekomst (dan hoef je niet alles te importeren uit het buitenland).
- De landbouw is een belangrijk onderdeel van de **lokale economie**, maar er zijn **zorgen over het voortbestaan** van de agrarische sector.

Hoe zie jij de toekomst van de landbouw in de gemeente Voorst?

- **Zorg dat boeren ook in de toekomst kunnen (blijven) boeren** in Voorst, dit is een belangrijke boodschap die inwoners de gemeente meegeven. Zowel voor onze lokale voedselvoorziening als voor het kenmerkende landschap van gemeente Voorst.
- Een deel van de inwoners geeft daarbij aan dat de landbouw van de toekomst wel extensiever, natuurvriendelijker en kleinschaliger kan en moet. “Wat zou het mooi zijn als we in ons groene hart ook de groene boer serieus een plek kunnen bieden.” Er wordt (zeer) breed gepleit voor **ondersteuning van extensivering** door de gemeente. In tijd en in geld.
- Extensiveren kan alleen als boeren gesteund worden in het **behouden van zo veel mogelijk landbouwgronden**, zo geven enkele inwoners mee. Plaats dus geen zonnepanelen op landbouwgronden en wees ook voorzichtig met rood-voor-groen.
- Zoek een oplossing voor het **mestprobleem**. Werk bijvoorbeeld mee aan compostering van mest. in de gemeente Voorst als daar initiatieven voor zijn.
- Combineer boeren en natuur; maak deze combinatie mogelijk en aantrekkelijk, zo geven inwoners aan. **Ondersteun boeren financieel voor het beheer van het (agrarisch) landschap**. Dit landschap waarderen

we; degene die ervoor zorgt mag daar ook wat voor terugkrijgen. Maak landschapsbeheer een verdienmodel, beloon maatschappelijke diensten (meer).

- Ondersteun boeren in het **verbreden van de agrarische bedrijfsvoering**; keur nevenactiviteiten makkelijker goed. Denk aan andere teelten, biobased materialen telen, Heerenboerderijen en andere ontwikkelingen.

Inwoners over de denkrichtingen voor landbouw

Op basis van de input van inwoners tijdens de eerste bijeenkomsten hebben we drie denkrichtingen voor de toekomst ontwikkeld. Deze denkrichtingen laten zien welke kansen er zijn, maar ook welke consequenties dit heeft. In een tweede ronde van bijeenkomsten vroegen we inwoners ons advies te geven: welke richting spreekt je het meest aan en waarom?

Denkrichtingen in het kort

De drie denkrichtingen bieden elk op eigen wijze perspectief voor de landbouw in gemeente Voorst. Denkrichting 1 legt de nadruk op bedrijven met lokale meerwaarde en zet in op samenwerking tussen boeren, inwoners, andere ondernemers en de gemeente. Er is meer ruimte voor gemengde bedrijven en nevenfuncties die bijdragen aan de leefbaarheid. De 2e denkrichting geeft boeren een belangrijke rol als beheerders van het Voorster landschap. Landschap en natuur worden onderdeel van hun verdienmodel en verweven met het agrarische gebruik. In de 3e denkrichting zijn landbouw en natuur minder verweven, maar staan ze juist naast elkaar. Door bepaalde gebieden maximaal te benutten voor hoogproductieve landbouw, kunnen andere gebieden 'vrij gespeeld' worden voor natuur.

Het advies van inwoners m.b.t. landbouw

- Bij richting 1 zien we, net als bij richting 2, veelal positieve reacties. Het inzetten op gemengde bedrijven met nevenfuncties met lokale meerwaarde zorgt voor variëteit, dit wordt gewaardeerd. De steun van de gemeente is wel belangrijk om de diversiteit en de lokale meerwaarde te behouden, zo geeft men aan.
- Belangrijke kanttekening die wordt gemaakt bij richting 2 is dat de boer niet alleen wil opdraaien voor het behoud van zijn omgeving. Ook andere ondernemers en inwoners moeten zich hiervoor inspannen.
- Richting 3 is omstreden, (juist) ook onder de boeren.
- Er wordt benadrukt dat het van belang is, en dus goed, dat vruchtbare gronden in de landbouw blijven. Anderzijds gaat de grond in deze richting bepalen wat er voor productie op kan of moet komen. Mensen geven aan dat de plek waar je woont niet bepa-

Hoe bieden we perspectief voor de **landbouw**?

Ambitie voor de toekomst

Landbouw **hoort bij gemeente Voorst**. Ook in de toekomst is gemeente Voorst een plek om te boeren. We zien boeren als **belangrijke schakel** in het behoud en de versterking van **Voorst als groene hart**.

Het boerenbedrijf zal er wel anders uit (moeten) zien dan de afgelopen decennia. Gemeente Voorst ondersteunt waar mogelijk **boeren die bijdragen aan een biodivers landschap en duurzame voedselproductie**.

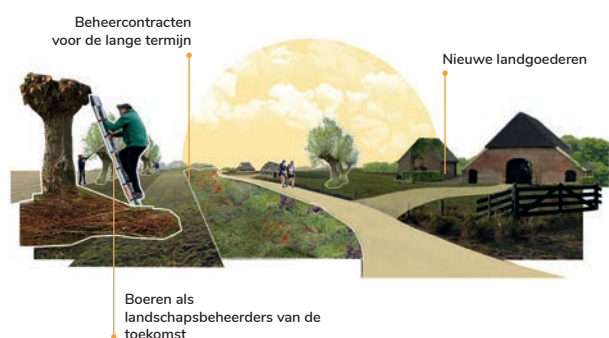
Richting 1: Bedrijven met lokale meerwaarde

- In deze 1^e richting geeft gemeente Voorst agrarische bedrijven **meer ruimte om de bedrijfsvoering te verbreden**. Waar mogelijk wordt ingezet op **gemengde bedrijven** en op **samenwerking tussen boerenbedrijven onderling**.
- De gemeente stimuleert en **faciliteert initiatieven** die lokale bedrijven **perspectief bieden én bijdragen aan de gemeenschap**. Denk aan lokale verkooppunten, recreatieve initiatieven, zorgfuncties of andere lokale bedrijvigheid. De gemeente helpt door in kaart te brengen welke combinaties van functies op welke plek kansrijk zijn.
- Belangrijke voorwaarde voor deze richting is dat ook de **burger zich solidair voelt met lokale boeren**. Bewoners zijn bereid vaker lokaal boodschappen te doen of bij te dragen aan andere lokale initiatieven.

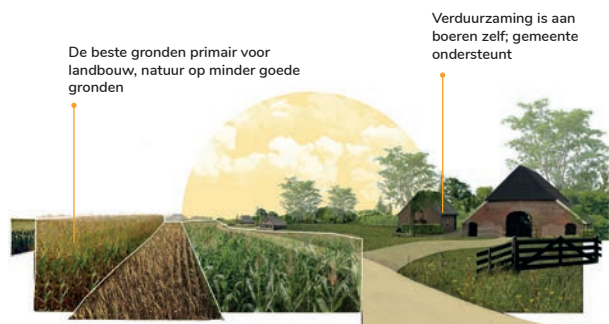
Richting 2: Boeren als beheerders van het Voorster landschap

- In deze 2^e richting draagt de gemeente haar steentje bij aan perspectief voor de landbouw door een **specifieke verbreding** van de bedrijfsvoering: boeren zijn de **landschapsbeheerders van de toekomst**.
- De gemeente ondersteunt boeren die het natuur- en cultuurlandschap versterken en onderhouden. Gemeente Voorst en andere partners in het landschap gaan **langdurige samenwerkingen** aan met boeren, zodat zowel de gemeente als de boer garanties heeft voor de langere termijn.
- (Het maken van nieuwe) **landgoederen** is één van de vormen voor deze langdurige samenwerking, passend bij de cultuurhistorie van Voorst.
- Deze richting zet erop in dat agrarische percelen productief zijn, maar ook bijdragen aan de landschappelijke kwaliteit en de biodiversiteit. **Landbouw wordt gecombineerd met verbetering van de natuur**.

Richting 3: Zones met een eigen accent

- In deze richting worden landbouw- en natuurdoelen niet gecombineerd, maar staan ze naast elkaar. De **meest vruchtbare, geschikte gronden worden gebruikt om zo veel mogelijk voedsel te produceren**; op de minder ideale landbouwgronden is meer ruimte om natuurdoelen te behalen.
- Het voedsel wordt duurzaam geproduceerd, aansluitend bij regelgeving vanuit het Rijk. **Het is aan boeren zelf om zich voor te bereiden op en mee te gaan in de landbouwtransitie**. Dit kan op verschillende manieren, zoals extensiveren of omschakelen naar biologische/natuuriinclusive landbouw.
- Initiatieven die aansluiten bij maatschappelijke ambities worden **ondersteund door de gemeente**. Manieren van boeren die hier niet bij passen, krijgen deze ondersteuning niet.

lend mag zijn voor wat je mag verbouwen. In deze denkrichting mogen sommige boeren gewoon door zoals het nu gaat en sommigen niet; dat wordt als oneerlijk ervaren.

- Een combinatie van deze smaken wordt gezien als kansrijk, voornamelijk richting 1 en 2, en incidenteel 1,2 en 3. Een combinatie van de 3 smaken biedt de mogelijkheid voor boeren om te kiezen wat bij hen en bij hun locatie past. Daarnaast creëert een mix van alternatieven meer mogelijkheden voor toekomstperspectief.

In gesprek over...
dorpen en erven

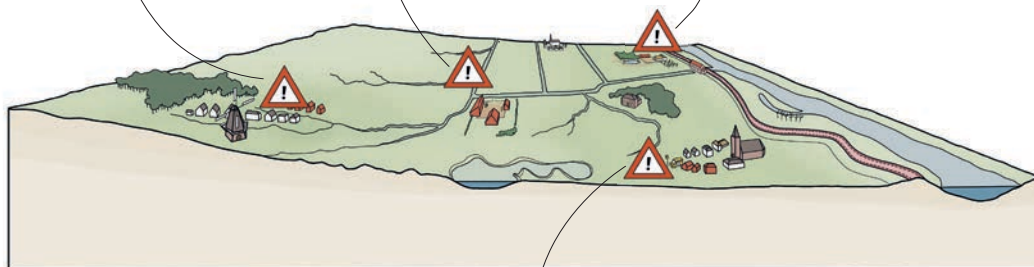
Hoe behouden we de waarde van **dorpen en erven** voor het landelijk gebied?

De dorpskernen van de gemeente Voorst zijn belangrijk voor de leefbaarheid van het landelijk gebied. Maar dit is niet vanzelfsprekend. We moeten **nú** nadenken over voorzieningen en woningbouw om ook in de toekomst prettig te kunnen leven in de kleine kernen.

Dorpskernen zijn belangrijk voor de **leefbaarheid** van het buitengebied.

Er is **behoefte aan nieuwe woningen**. Om een mooi buitengebied te behouden moeten we goed nadenken hoe en **waar we wel of juist niet willen bouwen**.

Ook erven zijn in verandering. Sommige boeren gaan stoppen waardoor **boerenerven veranderen**. Welke invulling vinden we wel of juist niet wenselijk in gemeente Voorst?

Voorzieningen in dorpen kunnen onder druk komen te staan. Dan is het goed om samen op zoek te gaan naar andere manieren om deze te organiseren.

Denk bijvoorbeeld aan onderwijs, zorg, openbaar vervoer, supermarkten, sportlocaties of dorpshuizen. Hoe kunnen we de **kracht van de dorpsgemeenschappen** inzetten om ook in de toekomst de nodige voorzieningen te behouden?

Inwoners over de opgave dorpen en erven

Naast het landschap zijn ook de kleine kernen belangrijk onderdeel van het landelijk gebied van gemeente Voorst. Wat is nodig om het Voorster buitengebied leefbaar te houden? We vroegen inwoners hun blik op dorpen en ook erven mee te geven.

Wat is voor jou de waarde van de dorpen in het landelijk gebied? En wat heeft jouw dorp nodig voor een leefbare toekomst?

- Inwoners waarderen het **groene karakter** van hun leefomgeving, “de vogels horen fluiten”, het kneuterige karakter met **kleinschalige voorzieningen** en het **noaberschap** in hun dorp.
- De dorpen hebben **mogelijkheden voor de volgende** generaties nodig, zo geven inwoners aan. Daarbij worden **voorzieningen** genoemd, zoals openbaar vervoer, sportfaciliteiten, ontmoetingsruimtes, zorg, supermarkt en (basis)scholen. Behoud minimale voorzieningen in de dorpen (en grotere voorzieningen in de steden nabij).
- **Wonen én werken** moet mogelijk blijven; ondernemers dragen ook bij aan de leefbaarheid van dorpen.
- In alle dorpen is er behoefte aan **woningbouw**, passend bij de lokale behoefte. Het stimuleren van **doorstroom in de woningmarkt** wordt daarbij ook vaak genoemd:
 - Qua gewenste woonsmaken worden expliciet genoemd:
 - Betaalbare (kleinere) woningen voor senioren
 - Betaalbare woning voor starters (koop, maar ook sociale huur)
 - Woningen voor specifieke zorgvragen, denk aan mantelzorg
 - Maar juist ook pre-mantelzorg, als mensen voor elkaar willen zorgen maar er (nog) geen zorgindicatie is
 - Woongemeenschappen voor ouderen
 - Tijdelijke woningen
 - Woningsplitsing in grotere boerderijen en woningen
 - Inwoners geven mee dat **groei van de dorpen wel in verhouding** moet zijn met het aantal inwoners.
- Tegelijkertijd mag de **woningbouw niet ten koste gaan van het landschap en agrarische mogelijkheden**.
 - Enkele inwoners geven aan dat **grotere hoeveelheden woningbouw in het buitengebied niet wenselijk** zijn. Ze maken zich namelijk zorgen over de impact van meer burgers in het buitengebied. Ze **vrezen vooraantasting van het landschap en de belemmering van agrarische activiteiten**.
 - Ze hebben daarom voorkeur voor **bewoners vanuit de gemeenschap zelf**, omdat deze bewoners naar verwachting meer begrip voor agrarische bedrijfsvoering hebben. Ook andere inwoners noemen het idee om mensen met een sociaal en/of

economische binding met gemeente Voorst voorrang te geven.

- Of ze pleiten voor **enkel woningbouw in of nabij de dorpskernen**, in plaats van bouwen in het buitengebied.
- Inwoners verwijzen hierbij naar het rood-voor-groenbeleid waarmee momenteel twee jaar geëxperimenteerd wordt.
 - Een deel van de inwoners is hier terughoudend in. **Liever geen woningen op erven van stoppende boeren**, maar bij de dorpen.
 - Inwoners doen de suggestie dat de gemeente **hierbij een actieve rol kan spelen in het ruilen van gronden**, zodat bouwlocaties nabij de dorpen mogelijk worden, ook voor stoppende boeren die geen gronden hebben bij de dorpen. Een soort ruilverkaveling 2.0.
 - Andere inwoners geven juist aan dat woningbouw op erven van stoppende boeren **een mooie manier is de erven een nieuw leven te geven**. Ze geven daarbij mee dat het om kleine aantallen moet gaan die goed ingepast zijn in het landschap.
- Ondanks verschillen in meningen over waar en hoeveel te bouwen, is iedereen het eens over het feit dat **steden en dorpen niet aan elkaar moeten groeien**.
 - Inwoners pleiten voor het in stand houden van heldere dorpskernen; laat de **kernen niet opslokken** door steden als Apeldoorn.
 - Ook geven meerdere inwoners aan dat ze pleiten voor een helder onderscheid tussen dorpskern en buitengebied.
 - Meerdere inwoners benoemen dat de **gemeente een krachtig standpunt in moet nemen** en daadkrachtig moet zijn, om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen. Op basis van de input van inwoners tijdens de eerste bijeenkomsten hebben we drie denkrichtingen voor de toekomst ontwikkeld. Deze denkrichtingen laten zien welke kansen er zijn, maar ook welke consequenties dit heeft. In een tweede ronde van bijeenkomsten vroegen we inwoners ons advies te geven: welke richting spreekt je het meest aan en waarom?

Inwoners over de denkrichtingen voor dorpen en erven

De inbreng van inwoners is ook voor deze opgave vertaald naar drie mogelijke richtingen voor de toekomst. Elke richting heeft z'n eigen voor- en nadelen. In de tweede ronde bijeenkomsten, in het najaar, hebben inwoners hun mening en ideeën bij deze drie richtingen gegeven.

De denkrichtingen in het kort

Er zijn verschillende mogelijkheden voor de toekomstige aanpak van de woningbouw-opgave. In de 1e denkrichting ligt de nadruk op een daadkrachtige aanpak van de woningnood, waarbij de gemeente aangeeft wat en waar er gebouwd zal worden. In de 2de denkrichting staat het versterken van de dorpskernen centraal, waar woningbouw

Hoe behouden we de waarde van **dorpen en erven** voor het buitengebied?

Dorpen en erven zijn cruciaal voor de **leefbaarheid** van het buitengebied. En belangrijke vraag is dan ook hoe ze leefbaar blijven.

Ambitie voor de toekomst

We willen voldoende huizen, maar niet dat er overal gebouwd wordt. Gemeente Voorst houdt daarom **regie op waar en voor wie er gebouwd wordt**, in afstemming met de dorpen zelf.

Dit geldt ook voor boerenerven. Omdat sommige boeren stoppen, zullen **boerenerven veranderen**. Gemeente Voorst werkt mee aan veranderingen die **bijdragen aan maatschappelijke opgaven**.

mogelijke richtingen voor de toekomst

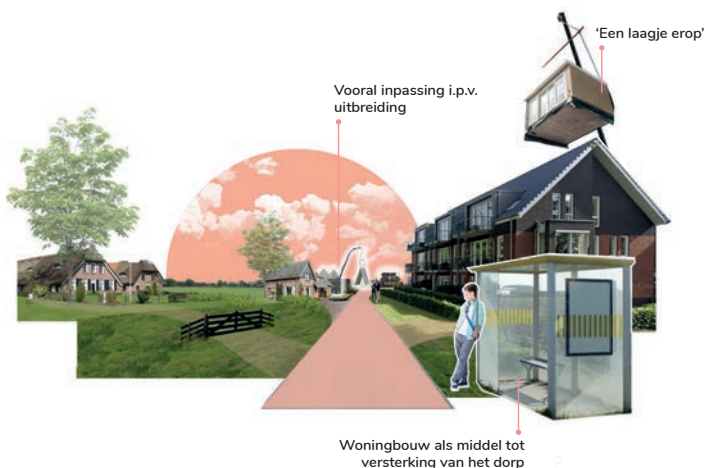
Richting 1: Daadkrachtige aanpak woningnood

- In deze 1^e richting **neemt de gemeente sterke regie** om de huidige woningnood het hoofd te bieden. De gemeente geeft aan waar en voor wie er gebouwd moet worden.
- Om effectief te werk te kunnen gaan, wordt ingezet op het **concentreren van woningbouw op de meest kansrijke plekken** wat betreft bereikbaarheid en voorzieningen.
- De focus ligt op (relatief) grootschalige woningbouw. Resultaat hiervan is dat een **aantal dorpen** in de gemeente Voorst wordt **uitgebreid** met nieuwe wijken.

Richting 2: Versterking van dorpskernen

- In de 2^e richting is **woningbouw geen doel op zich**; maar staat de **versterking van dorpskernen centraal**. Dit geeft een andere blik op woningbouw.
- We denken **vanuit de gewenste sociale en fysieke kwaliteiten**. We bouwen alleen in de vorm van (kleine) integrale gebiedsontwikkelingen waarbij de **opbrengsten van woningbouw worden ingezet voor versterking van de leefbaarheid van de dorpskernen**. De opbrengsten worden bijvoorbeeld gebruikt om voorzieningen te behouden of een betaalbaar woningaanbod voor jongeren mogelijk te maken. Woningbouw is een middel tot leefbaarheid.
- De nadruk ligt hierdoor meer op **inpassing**, bijvoorbeeld in de vorm van 'een laagje erop', dan op aantallen woningen.

Richting 3: Verspreid ontwikkelen

- Gemeente Voorst zet in deze 3e mogelijke richting vooral in op het stimuleren van **kleinschalige, particuliere woningbouw, verspreid** over gemeente Voorst.
- Er zijn **duidelijke spelregels** voor initiatieven. Eén van de spelregels is dat woningbouw ook altijd bij moet dragen aan andere maatschappelijke opgaven, bijvoorbeeld versterking van het landschap. Maar er is in deze 3e richting **geen sterke regie** vanuit de gemeente wat waar gebouwd zou moeten worden.
- Woningbouw biedt kansen voor stoppende boeren en **boeren in transitie**.
- De gemeente stimuleert om niet alleen (grote) eengezinswoningen te bouwen, maar juist ook andere type woningen. Er is volop ruimte voor initiatieven zoals (pre-) mantelzorgwonen, woningsplitsing, woon-werkplekken, erfdelen en andere **woonvormen die bijdragen aan leefbaarheid** en sociale samenhang.

niet het doel op zich is. Er wordt gedacht vanuit de gewenste sociale en fysieke kwaliteiten. Er is meer ruimte voor maatwerk, maar dat betekent ook dat de woningnood minder snel opgelost is. De 3e denkrichting richt zich op verspreide ontwikkeling, met een focus op kleinschalige en particuliere woningbouw. Dit kan bij de dorpskernen, maar juist ook op erven in het buitengebied. Zo biedt woningbouw een kans voor stoppende boeren en boeren in transitie.

Het advies van inwoners m.b.t. dorpen en erven

- Inwoners zijn het er vrijwel allen over eens dat richting 1 niet hun voorkeur heeft. De bezwaren richten zich vooral op de grootschaligheid van de woningbouw, waarbij wordt gevreesd voor het verlies van het dorps karakter van de gemeente.
- Richting 2 is de meest onomstreden richting waar veel inwoners voor kiezen. Het versterken van de dorpskernen zorgt voor het behoud van voorzieningen en draagt bij aan het levensvatbaar houden van de dorpen. Ook kan er specifiek worden ingespeeld op de behoefte per dorp.
- Al geven sommige inwoners ook aan dat alleen richting 2 niet voldoende is. Een combinatie met richting 3, ook ontwikkelen op de erven in het buitengebied, wordt aangeraden.
- Richting 3 wordt eveneens vaak gewaardeerd. Inwoners zien potentie in de diversiteit die er kan ontstaan in woonvormen. Ook wordt de ruimte voor particuliere initiatieven gewaardeerd, waardoor er makkelijker dan nu extra ruimte kan ontstaan voor wonen.
- Maar de 3e denkrichting stuit ook op bezwaren. Er is vrees voor versnippering van het buitengebied, wat niet bijdraagt aan het behoud van het landschap. Ook is er de angst dat er in het buitengebied alleen grote, dure woningen worden gebouwd, woningen die te duur zijn voor (jonge) lokale inwoners.

In gesprek over...
recreatie

Welke kansen zijn er om **recreatie** in de gemeente Voorst te verbeteren?

In gemeente Voorst komen vooral dagrecreanten. De meeste dagrecreanten komen uit de directe omgeving van de gemeente. Het aantal mensen dat naar de gemeente Voorst komt om te recreëren zal groeien. Welke kansen zijn er om de recreatieve mogelijkheden te versterken?

Er wordt veel gebouwd in de regio, waardoor er **meer mensen komen wonen**. Het aantal recreanten in gemeente Voorst zal hierdoor toenemen.

Recreanten worden gestimuleerd niet (alleen) naar de Veluwe te gaan, maar ook bijvoorbeeld de IJsselvallei te ontdekken. Zo kan de **natuur op de Veluwe ontlast** worden.

Welk **type recreant** willen we in de gemeente Voorst verwelkomen? En op **welke plekken** willen we deze mensen ontvangen? We versterken recreatie graag op een manier die **past bij de kwaliteiten van gemeente Voorst**.

Het grootste deel van de recreanten bezoekt gemeente Voorst voor **een dag(deel)**.

Zo'n 75% van deze bezoeken wordt ondernomen door **mensen uit de buurt** van gemeente Voorst.

Welke **kansen** zijn er om recreatie in het **landelijk gebied** van gemeente Voorst te versterken?

En hoe kan het landelijk gebied wellicht **profiteren van de recreatieve sector**?

Inwoners over de opgave recreatie

Doordat er meer woningen in de regio gebouwd worden, zal het aantal recreanten toenemen, ook in Voorst. Om te verkennen wat dit kan betekenen voor onze gemeente, hebben we inwoners gevraagd naar hun ervaringen met recreatie in hun omgeving en welke suggesties zij hebben voor de toekomst.

Wat vind je van de recreatieve mogelijkheden in jouw omgeving?

- Het **landschap wordt als grootste recreatieve kapitaal** van gemeente Voorst gezien. Het groen, de rust en de afwisselende landschappen worden ngewaardeerd.
- **Fietsen en wandelen** zijn daarbij veel genoemde gewaardeerde activiteiten. Meerdere inwoners noemen de mooie klompenpaden en het goede fietsnetwerk.

Welke kansen zijn er om recreatie te verbeteren? En welke cultuurhistorische waarden zijn nog onderbelicht en bieden kansen voor recreatie?

- Het landschap mag meer toegankelijk gemaakt worden voor wandelende en fietsende recreanten. Zeker als er meer mensen in de omgeving komen wonen, zo geven enkele inwoners aan, is het wenselijk dat **het fietsnetwerk en het netwerk van wandelpaden uitgebreid** wordt.
 - Een klompenpad in de uiterwaarden wordt genoemd als idee.
 - Ander concreet idee is een fietsverbinding vanaf de Zeedijk richting Welsum.
 - Ook kan de IJssel meer recreatief benut worden. Door daar een wandelpad te ontwikkelen of bootjes te verhuren.
 - Als verbetering wordt verder de suggestie gedaan dat er op de dijk een aparte route voor fietsers moet komen, los van autoverkeer.
 - Ook word **ruiterpaden** genoemd, die zijn er nu niet in gemeente Voorst.
- Een enkeling pleit er juist voor dat meer **delen van het landschap ontoegankelijk blijven**, om de natuur te beschermen. Het is nodig om keuzes te maken: waar mensen wel en niet mogen komen.
- Recreatieve voorzieningen zitten nu vooral in het middengebied. Zou er niet meer toegevoegd moeten worden **in het noorden** van de gemeente? Een inwoner voegt toe: dit is een prachtige plek om **sterren te kijken**.
- Andere inwoners geven aan dat het wellicht lastig is **recreatieve voorzieningen** rendabel te maken hier. Dit geldt overigens ook voor andere dorpen. Zijn er slimme combinaties te maken met dorpshuizen bijvoorbeeld? Of zijn pop-up voorzieningen enkele malen per jaar een idee?
- Inwoners doen daarnaast ook enkele suggesties om het landschap meer dan wandelend en fietsend te beleven, zoals plukken in **pluktuinen** en **voedselbossen**

en het kopen van **streekproducten** bij de boer.

- Er wordt de suggestie gedaan om meer aandacht aan de molens van gemeente Voorst te besteden als onderdeel van het recreatieve aanbod.
- Enkele inwoners noemen dat er **meer ruimte voor verblijfstoerisme** mag komen. In de vorm van kleinschalige boerencampings bijvoorbeeld. Dit kan ook een perspectief zijn voor boeren.
- De Scherpenhof kan verbeterd worden, zo geeft een inwoner aan.
- Naast de kansen die gezien worden, is er ook enige **angst voor te veel toerisme**, als recreatieve voorzieningen zullen groeien en verblijfsrecreatie zal toenemen. De zorg is dat dit ten koste gaat van de rust, het landschap en de leefbaarheid. Kleinschalige (verblijfs)voorzieningen worden wel gewaardeerd, zoals boerencampings en B&B's. Maar voorzieningen als pretparken of grote vakantieparken (bij Bussloo bijvoorbeeld) zijn niet gewenst in gemeente Voorst.
- Tot slot brengt een inwoner onder de aandacht dat gemeente Voorst onderdeel is van de **Veluwe**. Niet het Veluwemassief, maar wel Veluwe. Hier zouden we recreatief van kunnen profiteren, in het onder de aandacht brengen van gemeente Voorst als plek om te recreëren. Zou het bord Veluwe daarom niet al vóór de afslag Twello moeten staan?

Inwoners over de denkrichtingen voor recreatie

Op basis van de input van inwoners tijdens de eerste bijeenkomsten hebben we ook voor het onderwerp recreatie denkrichtingen voor de toekomst ontwikkeld. In de tweede ronde van bijeenkomsten vroegen we inwoners ons advies te geven: welke richting spreekt je het meest aan en waarom?

De denkrichtingen in het kort

Met de bouw van de grote aantallen woningen in de Stedendriehoek, zal het aantal recreanten in de regio toenemen. De twee denkrichtingen geven elk op hun eigen wijze inzicht in hoe we meer ruimte kunnen maken voor dit toenemende aantal recreanten in de gemeente Voorst. Het uitgangspunt van denkrichting 1 is het verspreid ontwikkelen van recreatie over de gemeente, gericht op het verbeteren van de leefbaarheid van de eigen woonomgeving. Denkrichting 2 legt de focus juist op het clusteren van recreatie in het middengebied van Voorst, voortbouwend op de recreatieve gebieden die er al zijn

Het advies van inwoners m.b.t. recreatie

- Inwoners geven voorkeur aan het verspreid ontwikkelen van recreatie (richting 1),

Afbeelding: poster met denkrichtingen, gebruikt tijdens de tweede ronde bijeenkomsten

Welke kansen zijn er om **recreatie** in de gemeente Voorst te verbeteren?

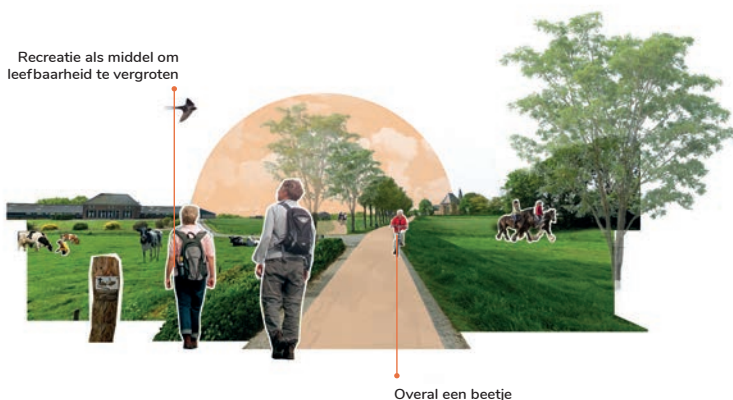
Gemeente Voorst heeft goud in handen. Het **diverse landschap** en de **rijke cultuurhistorie** zijn het grootste Voorster **recreatief kapitaal**. Omdat er veel gebouwd wordt in de regio, neemt ook het aantal recreanten toe.

Ambitie voor de toekomst

Een goede balans tussen recreatie, natuur en leefbaarheid is het uitgangspunt. De inzet voor de toekomst is daarom dat **recreatieve ontwikkelingen meerwaarde opleveren voor bewoners, bedrijven en bezoekers**. De ontwikkelingen moeten ook altijd **bijdragen aan** versterking van het (cultuurhistorisch) landschap, de landbouwtransitie of andere **maatschappelijke opgaven**.

Richting 1: Recreatie verspreid over de gemeente

- De meeste recreanten komen uit (omgeving) Voorst zelf. Het recreatief beleid van de toekomst is in deze 1^e richting daarom in de eerste plaats **gericht op het verbeteren van de leefbaarheid van de eigen woonomgeving**.
- Recreative ontwikkelingen dragen bij aan de lokale gemeenschap door het **levensvatbaar houden van voorzieningen, perspectief voor boeren en versterking van het landschap**.
- Deze insteek maakt dat recreatieve voorzieningen **verspreid over de gemeente** aangevuld en verbeterd worden. Overal een beetje.

Richting 2: Recreatie geclusterd in het groene hart

- De 2e mogelijke richting gaat uit van **geclusterde recreatieve voorzieningen**.
- Recreatie in het groen is één van de kwaliteiten die Voorst als groene gemeente **te bieden heeft aan de steden rondom**. Door een aantal delen van Voorst zó aantrekkelijk te maken als uitloopgebied voor de stedeling, wordt voorkomen dat we Voorst vol gaan bouwen.
- Verbetering van de **landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten** heeft daarom prioriteit in het recreatief beleid.
- Er wordt daarnaast ruimte geboden aan ondernemers die een **onderscheidend aanbod** bieden waarvoor men **vanuit de regio graag naar Voorst komt**. Dit aanbod moet passen bij de landschappelijke kwaliteiten van het groene hart dat Voorst is. Nu is het recreatieve aanbod grotendeels geclusterd rondom plas Bussloo en vliegveld Teuge. Misschien zou er een derde recreatieve plek onderdeel van het groene hart moeten worden?

- Dit biedt mogelijkheden om de leefbaarheid te versterken en voorzieningen in kleine dorpskernen op de been te houden. Daarnaast biedt het kansen aan kleine ondernemers.
- Het grootste bezwaar bij richting 2 is de mogelijke grootschaligheid van recreatieve ontwikkelingen. Grootschalige voorzieningen passen niet in het beeld dat inwoners van de gemeente hebben.
- Enkele inwoners geven wel aan dat is het clusteren van voorzieningen overzichtelijk en handig is wat betreft logistiek en onderhoud. Zij zien ruimte voor geclusterde voorzieningen, mits ze passen bij de kleinschalige kwaliteiten van de gemeente.

In gesprek over...
duurzame energie

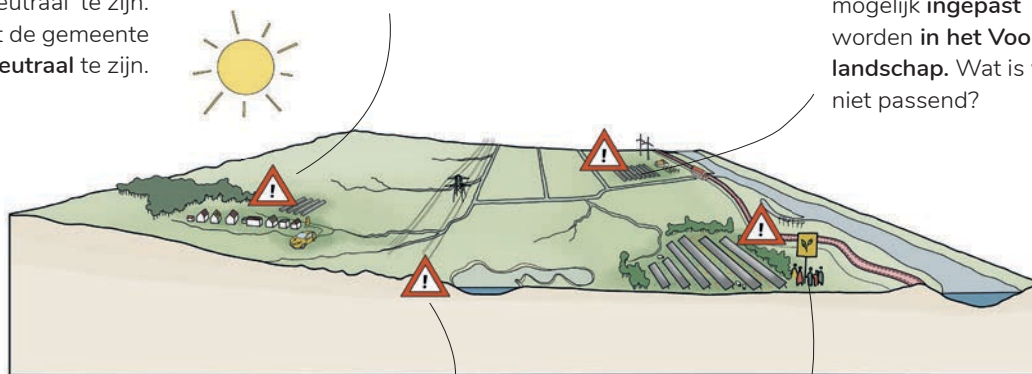
Waar en hoe maken we meer ruimte voor duurzame energie?

Klimaatneutraal in 2050, dat is de beoogde ambitie van de gemeente Voorst. Het duurzaam opwekken van energie is een belangrijke stap hierin. Naast besparing van energie, het duurzaam opwekken van warmte en zonnepanelen op daken zijn nog zo'n 50 hectares zonneveld (of 5-10 windmolens) nodig.

Gemeente Voorst heeft de ambitie om in 2030 'elektriciteitsneutraal' te zijn. In 2050 beoogt de gemeente klimaatneutraal te zijn.

Om klimaatneutraal te worden, moeten we flink energie besparen, elektrisch gaan rijden en alle geschikte daken benutten voor zonnepanelen. Daarbovenop zijn nog **50 ha zonnevelden óf 5-10 windmolens** nodig.

De opwek van duurzame energie moet zo goed mogelijk **ingepast** worden **in het Voorster landschap**. Wat is wel en niet passend?

Er is nu sprake van **netcongestie**: overbelasting van het elektriciteitsnet. De beheerder van het net werkt aan uitbreiding. Vanaf 2030 is er weer ruimte op het net.

Het streven van de gemeente is dat minimaal 50% van de opwek **lokaal eigendom** is. Dit betekent dat inwoners mee-investeren en mee profiteren van de opbrengsten. **Energiecoöperaties** kunnen hierin een rol spelen. Er zijn al 3 actieve energiecoöperaties in gemeente Voorst.

Inwoners over de opgave duurzame energie

Gemeente Voorst heeft de ambitie om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Duurzame energie is hier onderdeel van. De laatste jaren zijn enkele zonnevelden ontwikkeld in de gemeente, maar er is meer nodig. Om te verkennen hoe dit het beste kan, hebben we inwoners gevraagd naar hun ideeën bij duurzame energie en welke aanbevelingen zij hebben voor de toekomst.

Wat zou je de gemeente adviseren op het gebied van duurzame energie? Waar moeten we in de toekomst rekening mee houden bij de zoektocht naar meer ruimte voor duurzame energie?

- Enkele inwoners beginnen hun advies door aan te geven dat we anders moeten omgaan met energie. Focus de komende jaren op **besparen**, leg het accent bijvoorbeeld op **isoleren**.
- Een groot deel van de inwoners geeft aan: zet in op **zonnepanelen op dak**. Van woningen, van bedrijven en daarnaast op plekken als de bermen langs de snelweg, aan geluidswallen en overkappingen van parkeerplaatsen.
 - Dit soort plekken hebben duidelijk de voorkeur boven zonnepanelen op land. Plaats **geen zonnepanelen op agrarische gronden**, die gronden zijn hard nodig voor (extensivering van) de landbouw.
 - Benut eerst alle daken, dan pas zon op land; indien dit echt nodig is. Respecteer op deze manier de zonneladder.
- Indien **zonnevelden** noodzakelijk zijn, zorg dan dat ze veel beter worden **ingepast met groen rondom**. Behoud hierin het karakter van gemeente Voorst.
- Besteed aandacht aan de **haalbaarheid van kleinschalige zonnevelden**. Is passender bij het landschap, maar vaak niet rendabel nu.
- Zet in op **windmolens** in plaats van zonnevelden, zeggen ook enkele inwoners. Er is al veel zon op land; wind levert energie op als er weinig zon is. Plaats windturbines bijvoorbeeld langs de A1. Andere inwoners zeggen: **juist geen windmolens!** Eventueel alleen kleinere erfmolens.
- Maak werk van andere bronnen, zoals **biogas** en **waterstof**. Lijkt nu soms onmogelijk, maar zo begint elke innovatie.
- Zet in op **duurzame warmte**.
 - Bijvoorbeeld uit restwarmte van de rioolzuivering, bedrijven, vuilnisbelt
 - Zet in op geothermie of WKO bij nieuwbouw in plaats van warmtepompen Een andere inwoner zegt juist: wees hier voorzichtig mee, we kennen de impact op de bodem nog onvoldoende.

- Verbeter het **net**. Reserveer ruimte voor kabels en leidingen.
- Ondersteunen bij de aanschaf van **accu's** voor thuis, voor de straat of de buurt, zodat we minder afhankelijk zijn van het net.
- Zorg dat **inwoners (mee)profiteren** in de vorm van lokale **energiecoöperaties** en inspraak. Versterk de energiecoöperaties of maak bijvoorbeeld **meerb postcoderoosprojecten** mogelijk in de dorpskernen
- Zorg ervoor dat alle **nieuwbouw** op z'n minst **energieneutraal** en uitstootneutraal is. En misschien per saldo zelfs wel duurzame energie opwekt.
- Het zou fijn zijn als de **gemeente proactiever kan meedenken** over verduurzaming gezien de opgave met veel karakteristieke panden, de inpasbaarheid van zonnepanelen en erfmolens. Stimuleer ook innovatieve oplossingen; houd die in ieder geval niet tegen.

Inwoners over de denkrichtingen voor duurzame energie

De behoefte aan meer duurzame energie is op basis van de inbreng van inwoners vertaald naar drie **denkrichtingen met elk een eigen accent. We vroegen inwoners in de tweede ronde bijeenkomsten ons te adviseren** over de toekomst van duurzame energie in gemeente Voorst.

De denkrichtingen in het kort

De drie denkrichtingen bieden drie mogelijkheden om meer ruimte te maken voor duurzame energie in de gemeente Voorst. Denkrichting 1 legt de nadruk op grote initiatieven en richt zich op grootschalige opwek van energie om de energieambities te behalen. Door de grootschalige aanpak, zijn er maar enkele initiatieven nodig. In denkrichting 2 wordt juist uitgegaan van kleinschalige initiatieven. Dit betekent dat er wel (veel) meer van nodig zijn. In deze richting faciliteert de gemeente allerlei lokale initiatieven van inwoners en bedrijven. De 3e denkrichting focust op 'energiehubs', waar het draait om een slimmere balans tussen vraag en aanbod. Er wordt opgewekt op plekken waar ook behoefte is aan energie.

Het advies van inwoners m.b.t. duurzame energie

- Richting 1 is omstreden. Veel mensen vinden dit geen goed idee, omdat, de initiatieven van zo'n grote omvang zijn dat het ten koste gaat van het landschap.
- Een enkeling geeft geen bezwaar, maar benadrukt dat het wel goed moet worden ingepast in de omgeving.

Waar en hoe maken we meer ruimte voor duurzame energie?

We werken met elkaar aan de overgang van het gebruik van fossiele energie naar energie uit hernieuwbare bronnen. Ook in gemeente Voorst.

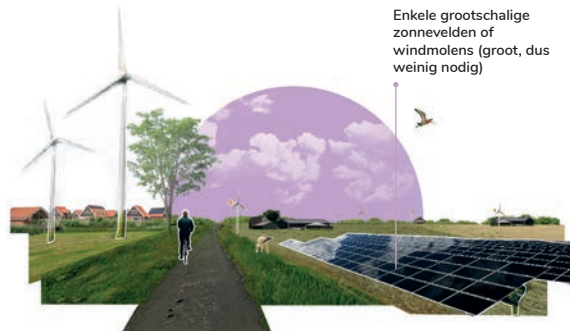
Ambitie voor de toekomst

In gemeente Voorst worden de lasten én lusten van de energietransitie eerlijk verdeeld. We voorkomen dat we lokaal alleen de lasten dragen; **inwoners en lokale bedrijven profiteren mee** van de opbrengsten.

We kijken de komende jaren niet alleen naar de opwek van duurzame energie, maar ook naar het beter **in balans brengen van vraag en aanbod**.

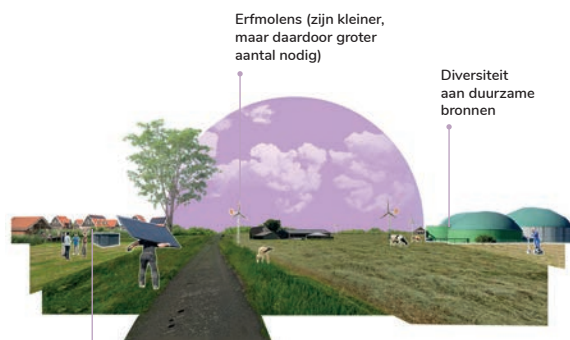
Richting 1: Enkele grote plannen

- Gemeente Voorst initieert **enkele grote initiatieven** op het gebied van **opwek** om haar energie-ambities te halen. Natuurlijk benutten we alle daken, maar we weten dat dat niet genoeg is. We hebben daarom ook nog een paar grote zonnevelden of enkele grote windmolens nodig.
- Door in te zetten op grote projecten, wordt de **rest van de gemeente(grond) gespaard**.
- In deze grotere initiatieven wordt bij voorkeur **samengewerkt met energiecoöperaties** uit Voorst, zodat lokaal wordt meege profiteerd.

Richting 2: Veel kleine initiatieven

- Gemeente Voorst faciliteert **lokale initiatieven** van inwoners en bedrijven.
- De lokale initiatieven sluiten aan bij **alle onderdelen van de energiemix**, van biogas tot besparing tot erfmolens.
- Een consequentie van deze richting is dat er niet op enkele (grote) locaties energie wordt opgewekt, maar dat er een **heleboel kleinere initiatieven nodig zijn** om voldoende energie op te wekken samen. Meer kleinschalige zonnevelden in plaats van één grote, of een groter aantal kleine windmolens in plaats van enkele grote.

Ondersteuning van allerlei lokale initiatieven

Richting 3: Energie hubs

- Gemeente Voorst neemt als uitgangspunt dat de focus op duurzame opwek niet voldoende is: de toekomst van duurzame energie draait om een **slimmere balans tussen vraag en aanbod**.
- De gemeente **bemiddelt actief** in het verbinden van aanbieders en gebruikers van energie en **stimuleert inwoners en lokale bedrijven** om hier ook initiatief in te nemen.
- Zo wordt mogelijk gemaakt dat energie die lokaal wordt opgewekt ook (direct) lokaal gebruikt kan worden. Dit **ontlast het elektriciteitsnet**. Er worden geen plannen ondersteund die alléén over opwek gaan; elk initiatief moet óók bijdragen aan de lokale balans tussen energievraag en -aanbod.

- Bij richting 2 wordt de kleinschaligheid en de mogelijkheid voor kleine initiatieven gewaardeerd.
- Anderzijds is er kritiek met betrekking tot de impact op de landschappelijke kwaliteiten, met de hoeveelheid kleine ingrepen die er zullen plaatsvinden.
- Richting 3 krijgt alleen maar positieve geluiden. Inwoners geven aan dat dit de toekomst is. Zo kan het net ontlast worden en wekken we op wat we ook nodig hebben.
- Een aantal inwoners heeft de voorkeur voor een combinatie van richting 2 en 3, waarbij slim wordt omgegaan met vraag en aanbod en gezamenlijken initiatieven worden gestimuleerd.

In gesprek over...
het middengebied

In het **middengebied** van gemeente Voorst komt veel samen: hoe ziet de toekomst er hier uit?

Door invalswegen en het spoor is het middengebied van gemeente Voorst het gezicht van de gemeente. Het is óók de plek waar al snel naar wordt gekeken voor meer woningen en bedrijvigheid. Zonder duidelijke visie voor de toekomst kan het gebied de dupe zijn van de ontwikkelingen in de regio.

Het middengebied van de gemeente Voorst heeft veel **landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten**, waaronder **landgoederen**.

De stedelijke ontwikkelingen in de regio kunnen de kwaliteiten van het middengebied **onder druk zetten maar ook kansen** bieden. Welke ontwikkelingen zijn wenselijk?

We hebben als gemeente een duidelijke visie nodig, zodat de kwaliteit en leefbaarheid van het middengebied **niet ongemerkt verdwijnen**.

In de visie voor de regio Stedendriehoek is het middengebied van de gemeente Voorst onderdeel van een regionaal 'bundelingsgebied', een **plek waar stedelijke ontwikkelingen samenkomen**.

De Stedendriehoek is door het Rijk aangewezen als een geschikte plek voor **extra stedelijke ontwikkeling**. Dit betekent o.a. (veel) **meer woningen**.

In de regio is er ook behoefte aan **meer ruimte voor het bedrijfsleven**. Het bedrijfsleven is gebaat bij locaties met een goede bereikbaarheid, bijvoorbeeld dichtbij snelwegen.

- Dorpen en steden
- Bedrijventerrein
- Zonneveld
- Gelders Natuurnetwerk (GNN)
- Groene Ontwikkelzone (GO)
- Toeristisch cluster
- Landgoed
- Waterwingebied
- Reserveringsgebied bypass IJssel

Inwoners over de opgave voor het middengebied

Door de toename van ontwikkelingen, moeten we meer rekening houden met het middengebied om het gezicht van gemeente Voorst te behouden. Om beter te begrijpen wat dit betekent voor de toekomst van de gemeente, hebben we inwoners gevraagd naar hun ervaringen met dit gebied en welke suggesties zij hebben voor de toekomst.

Wat zijn volgens jou de kwaliteiten van het middengebied van gemeente Voorst?

- De voorzieningen in Twello
- De goede interactie tussen Apeldoorn Osseveld en Teuge
- Klompenpaden
- Goede landbouwgronden
- Landgoederen
- Mooie balans aan functies (groen, bedrijven, wonen)
- Dorpse karakter
- Variatie

Wat is voor jou het gewenste karakter van het middengebied?

- Inwoners geven **geen duidelijke keuzes** mee voor het middengebied. De diversiteit aan functies wordt als kwaliteit en als zorg benoemd. Inwoners geven geen aanleiding voor het benadrukken van één van de functies.
 - Behoud de variatie in het gebied, met verschillende typen groen en dorpen. Kleinschalige verschillende landschappen zijn van waarde hier.
 - Wees zuinig op karakteristieke woningen en erven in het middengebied.
 - Respecteer huidige bedrijven, maar geen extra bedrijvigheid toevoegen hier.
 - Houd woongenot in het vizier op plekken waar veel bedrijvigheid is (De Kar)
 - Behoud ook boeren in het middengebied.
 - Enkele inwoners zien vliegveld Teuge graag sluiten; mooie locatie voor woningbouw. Anderen vinden het juist onderdeel van de identiteit van Teuge en handhaven het vliegveld graag.
- De boodschap die echter wel helder is: zorg dat het middengebied niet **samensmelt** met de steden.
- Om dit te doen wordt de suggestie gedaan: ontwikkel een robuuste groene **structuur**. Verbind bestaande groene zones, versterk het landschap en behoud zo het middengebied als groene long.
 - Behoud daarbij de landgoederen, maak deze meer toegankelijk voor publiek en recreatie
 - Houd woningbouw bij de kernen, versplinter het landschap niet meer. Kies voor inbreiding.

- Maak dat de groene structuur van Voorst een **onmisbare functie** heeft voor de steden. Als Voorst genieten wij op onze beurt van de voorzieningen in de steden; zo versterken we elkaars kwaliteiten.
 - Zouden steden hun landschappelijke compensatie kunnen doen in Voorst? Zo kunnen zij stads uitbreiden, en wij groen blijven.
 - Zorg dat elke (rode) ontwikkeling ook landschappelijke compensatie kent, evenredig en eerlijk.
- Kans voor het middengebied is om hier duurzaam vervoer écht op één te zetten; de fiets op 1. Op basis van de input van inwoners tijdens de eerste bijeenkomsten hebben we drie denkrichtingen voor de toekomst ontwikkeld. Deze denkrichtingen laten zien welke kansen er zijn, maar ook welke consequenties dit heeft. In een tweede ronde van bijeenkomsten vroegen we inwoners ons advies te geven: welke richting spreekt je het meest aan en waarom?

Inwoners over de denkrichtingen voor het middengebied van gemeente Voorst

In het middengebied kunnen de verschillende opgaven op uiteenlopende manieren worden samengebracht. Op basis van de inbreng van inwoners hebben we drie van deze mogelijkheden uitgewerkt als denkrichting. Inwoners hebben ons meegegeven hoe zij het middengebied het liefste zien.

De denkrichtingen in het kort

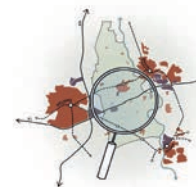
In het middengebied van gemeente Voorst komen veel functies samen. Nu het Rijk de stedendriehoek heeft aangewezen als gebied voor verstedelijking, wordt de ruimtelijke druk op het middengebied nog groter. De denkrichtingen laten drie manieren zien hoe gemeente Voorst hiermee om zou kunnen gaan. Denkrichting 1 houdt vast aan hoe het nu is: van alles een beetje. Zo blijft de diversiteit behouden, maar is het ook lastig om ongewenste ontwikkelingen tegen te houden. Bij denkrichting 2 wordt wel een duidelijk keuze gemaakt. Het middengebied wordt ingreicht als landschapspark en krijgt een uitgesproken groen karakter. Als consequentie is er minder ruimte voor wonen en bedrijvigheid. De andere denkrichting, 3, ziet het middengebied als levendig hart. Een gebied waarin voorzieningen en woningen worden geclusterd in het groen. Hier is ruimte voor ontwikkelingen, op een manier die past bij Voorst.

Het advies van inwoners m.b.t. het middengebied

- De reacties van inwoners laten enige voorkeur voor richting 2 zien, het middengebied als landschapspark. Groen wordt gezien als de kracht van gemeente Voorst in de stedendriehoek. Door van dit groen een landschap park te maken, wordt er tegendruk geboden tegen de verstedelijking. De steden groeien dan niet aan elkaar.

Afbeelding: poster met denkrichtingen, gebruikt tijdens de tweede ronde bijeenkomsten

In het **middengebied** van de gemeente komt veel samen: hoe ziet de toekomst er hier uit?

Het middengebied van Voorst is goed bereikbaar en daardoor **aantrekkelijk** voor veel functies. Maar de druk op de ruimte maakt het gebied **ook kwetsbaar** voor versnippering en verlies van kwaliteiten.

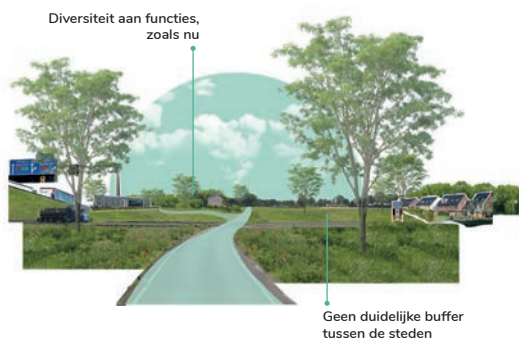
Ambitie voor de toekomst

Gemeente Voorst zorgt ervoor dat het **middengebied aan de steden vastgroeit** met aaneengesloten bebouwing. Elke **toekomstige ontwikkeling** in het middengebied gaat **gepaard met het versterken van landschappelijke kwaliteiten**.

mogelijke richtingen voor de toekomst

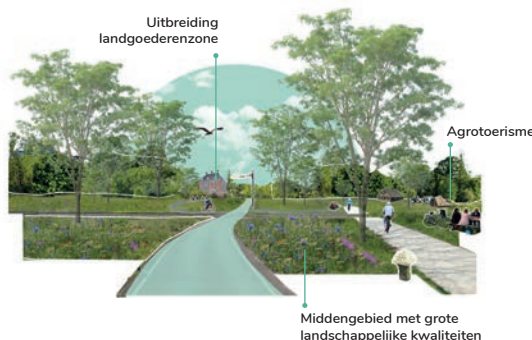
Richting 1: Huidige diversiteit

- Het middengebied is prima zoals het nu is, stelt richting 1. De **diversiteit aan functies is een kwaliteit**. De kunst voor de toekomst is om deze diversiteit als kwaliteit te behouden.
- Gemeente Voorst faciliteert dat de diverse functies allen een plek blijven houden in het middengebied. De gemeente houdt een oogje in het zeil wat betreft de juiste balans tussen (soms conflicterende) belangen.
- Dit betekent dat het middengebied geen duidelijke focus heeft, maar van alles een beetje. Dit maakt het wat moeilijker om ontwikkelingen tegen te houden die we niet willen als Voorst. Gemeente Voorst profileert zich bijvoorbeeld niet als groene hart, waardoor we **geen duidelijke groene buffer tussen de steden** zijn.

Richting 2: Middengebied als landschapspark

- In de 2^e richting krijgt het middengebied juist wel een **uitgesproken groen karakter**.
- Door natuur en agrarisch landschap te versterken en dit als **landschapspark** te benoemen, wordt het groene karakter onderstreept, ook rondom Voorst.
- De **landgoederenzone** speelt hierin een belangrijke rol, deze zone wordt versterkt en beter verbonden.
- **Agrotoerisme** past goed in het groene middengebied. Het middengebied als landschapspark biedt kansen voor verbreding van boerenbedrijven op recreatief gebied.
- Consequentie van inzet op groen is dat er **minder ruimte is voor andere functies, zoals wonen en bedrijven**. Als er meer woningen en werkplekken nodig zijn, zullen die (ook) **elders in de gemeente** een plek moeten krijgen.

Richting 3: Middengebied als levendig hart

- Het middengebied is de plek waar de meeste mensen Voorst binnenkomen. In de toekomst is het middengebied in deze 3e richting daarom **hét visitekaartje van de gemeente**. De 'foyer' naar de rest van de gemeente.
- (Bovenlokale) **voorzieningen en ook woningen** worden zo veel mogelijk **geclusterd** in het middengebied, nabij invalswegen en treinstations. Hiermee wordt het landschap in de rest van de gemeente ontzien.
- Landschap is belangrijke identiteitsdrager in het middengebied, maar heeft een dichtere structuur. Het middengebied is een mix van **functies in het groen**.
- Door het clusteren van voorzieningen is er minder ruimte over voor landbouw in het middengebied. Op andere plekken in de gemeente behoud de landbouw juist ruimte, doordat hier minder ontwikkelingen plaatsvinden.

- Anderzijds wordt er benoemd dat er aandacht moet blijven voor de wensen uit de dorpen, voor het behoud van voldoende woonruimte en voorzieningen. Dus helemaal geen ontwikkelingen, dat zien inwoners niet zitten.
- Daarnaast het woordt 'park' bij sommige inwoners weerstand op, het klinkt alsof er een hek om heen komt te staan en geen ruimte meer is voor (agrarisch) ondernemerschap. Dat gaat men te ver.
- Richting 1 wordt niet veel gewaardeerd. Er is te weinig focus waardoor er vrees is dat het middengebied wordt opgeslokt door grootschalige bebouwing.
- Richting 3 is omstreden. Het biedt kansen om voorzieningen te clusteren ook geeft het ruimte om woonruimtes te faciliteren voor de jeugd, zo geven inwoners aan. De ruimte voor ontwikkelingen in deze richting roepen echter ook angst op. Is het in deze richting wel mogelijk om de kwaliteiten van Voorst te behouden of wordt het middengebied alsnog langzaam opgeslokt door de steden?

Vervolg: uitwerking van het Programma Landelijk Gebied

Met de inbreng van inwoners en andere experts in de voorgaande fases, hebben we een rijke basis om tot een Programma Landelijk Gebied te komen. De volgende stap is dan ook het uitwerken van het Programma.

Uitnodiging om te reageren op het conceptprogramma

Dit doen we eerst als concept. De gemeenteraad zal ons in november feedback geven op dit concept. En vervolgens nodigen we ook inwoners uit om met ons mee te lezen en de conceptversie van commentaar te voorzien. Op basis van de reacties werken we als projectteam de conceptversie uit tot een uiteindelijke versie.

Ter besluitvorming voorleggen aan de gemeenteraad

Deze uiteindelijke versie wordt vervolgens ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. Als de raad instemt met het Programma, is dit de richting waar we de komende jaren samen aan willen en gaan werken.

landelijkgebiedvoorst.nl

Wil je meer lezen over de ontwikkeling van het Programma Landelijk Gebied? Kijk dan op de website www.landelijkgebiedvoorst.nl. Heb je een tip of opmerking voor ons? Neem dan gerust contact op via het e-mailadres landelijkgebied@voorst.nl.

Open
Kaart

